

Drobnosti.

Ali so ribe mutaste? Vsakdo poreče: to je že stara reč! Gotovo! A novo je, da ribe niso mutaste, vsaj vse ne. Sploh bi jim nemosti nikoli ne bili pripisovali, če bi bili bolj pazljivo brali stare pisatelje (Aelian, Appian). Dandanes poznamo celo vrsto rib, ki se razločno oglašajo.

Ježarica grči, bobnarica bobna in sicer tako glasno ropoče, da jo slišiš, če tudi je 6 m globoko v vodi. Tudi pojejo ribe, sicer ne tako milo kakor naše pevke, vendar toli razločno, da so vredne te pohvale. Traeger je slišal l. 1860. različne glasove iz morja na zahodnem obrežju otoka Borneo, južno od Kitaja. Onffroy de Thoron pripoveduje to-le: „Preiskovaje Taylorski zaliv na severu pokrajine Esmeraldas (v državi Ekvador, Juž. Am.) veslam nekoč ob bregu. Nakrat začujem nenavadne dolgotrajne glasove. Mislil sem, da so čmrlji, a ker nobenega ne opazim, vprašam veslarja, kaj to pomeni. RIBE so, odgovori mi mož, imenujemo jih Sirene. Ni dolgo trajalo, ko začujem več glasov; slišati je bilo kakor tih blaglasen zbor, jednak oddaljenim glasovom orgel. Ustavil sem in poslušal.“

Isti naravoslovec je to večkrat slišal in opazil, da so dotične ribe 25 cm dolge in bele z modrimi lisami na hrbtu. Petje se prične ob solnčnem zahodu in traja celo noč.

Kaj, če one bajne Sirene starih Grkov tudi niso bile samo ribe in ne čarobne deklice?!

Vladimir.

Električna železnica. Marsikdo je pač že premišljeval, zakaj so pri nas električne železnice še tako malo razširjene. Vse govori le o elektriki, in vendar stvar napreduje primeroma počasi.

Vzrok temu je pač ta, da elektrike še ne znamo dobro porabiti. Stvar stane mnogo in dasi imamo že izborna delane stroje za elektriko, vendar gledajo praktični tehnik na to, da jim elektrika kot gonilna sila ni dražja nego par, in da se ž njo več doseže, kakor s parnimi stroji.

Da spoznamo razloček med parnim in električnim strojem (govorimo namreč le o železnici), zapomnimo si to-le:

Če zakuri kurilec zjutraj ob 8. uri parni stroj v Trbižu, namenjen v Ljubljano, segreti mu je treba vodo do neko stopinje. To traja navadno pol ure, tudi jedno uro, in stroj je pripravljen na odhod. A sedaj! Naj vlak vozi hitro ali počasi, naj stoji na postajah pol ure ali pa pet minut, kurilcu je treba vedno skrbeti za potrebno moč para, sicer ne more stroja rabiti. Ves tisti čas torej, ko stoji na postajah, gre mu par v izgubo, in ta izguba posebno pri večjih daljavah ni majhna.

Parni stroj je torej podoben mlinu na vodo. Ali tečejo kolesa ali ne, voda uhaja po strugi dalje, ne gledé na to, ali jo rabiš ali ne.

Preračunili so, da je treba pri parnem stroju za vsako konjsko silo okrog 3 kg premoga. Če pa porabimo 3 kg premoga za parni stroj, ki nam goni, oziroma dela elektriko (s pomočjo dinamičnega stroja), tedaj ima elektrika, ki smo jo dobili, moči za 1 in $\frac{2}{3}$ konjskih sil, torej $\frac{2}{3}$ konjskih sil pridobimo z elektriko več, dasitudi smo pri parnem stroju porabili jednako množino premoga, kakor pri stroju za elektriko. Za jedno konjsko silo porabi namreč elektrika le 1.83 kg premoga, parni stroj pa, kakor je zgoraj povedano, 3 kg.

Pri tem pa je tudi pomisliti, da elektrika ne gre nič v izgubo, ker se porablja le med tem časom, ko vlak teče, in da je moči z elektriko doseči najmanj še jedenkrat večjo hitrost nego s parom.

Zanimiv nemški prevod slovenske pesmi. — Cenjenim čitateljem „Dom in Svet“ - a podajemo ta-le nemški prevod Gregorčičeve pesmi „Odlikovanje“:

Die Auszeichnung.

Der Kampf ist aus, der Sturm beendet,
Dem Herrn sei Dank, der Sieg uns blieb!
Doch mancher Held den Geist entsendet,
Getroffen schwer von Feindes Hieb.

Wie Löwen stritten sie erbittert,
Der hier noch lebt, der dorten tot;
Gefestigt ist der Thron, nicht zittert
Das Land, befreit aus Angst und Not.

Und schon versammelt auf dem Felde
Der Herr die tapf're Kämpenschar:
Denn lohnen will er jetzt dem Helde,
Der güld'nen Preises würdig war!

Schon manchem prangt der Ehre Zeichen
Auf tapf'rer Brust von Königs Hand:
„Und sollt' ich Dir es nimmer reichen,
Den ich vor allen würdig fand?“

„Wohl mag auch ich den Preis verdienen,
Doch sind's nicht andre eher wert?
Gestatte, König, dass ich ihnen
Den Lohn entbiet', der schmückt und ehrt.“

Der König nickt; — hin tritt er wacker,
Wo Mann an Mann im Blute ruht,
Dem nächsten dort auf blut'gem Acker
Ziert er die Brust für Todesmut.

„All, denen Schwert und Schuss versaget
Den Sieg, ehr ich in diesem hier;
Ein jeder hat gleich mir gewaget,
Geopfert aber mehr als wir.“

Entblössten Hauptes steht in Sinnen
Der König und der Kämpen Reih'n,
Und Thränen ihrem Aug' entrinnen,
Die sie den toten Brüdern weih'n.

Čegav je ta prevod? Mladega Nemca pesnika — Jož. Brester-ja, modroslovca v nemško-ogerskem zavodu v Rimu —, ki ni svoj živ dan poznal trohice slovenščine. Akako je ponemčil pesem? Tako-le: Čuvši marsikaj o lepoti jugoslovanske in posebno naše slovenske poezije, naprosil je bil nekoč pisatelja teh vrstic, da mu podá v zložni prosti uri misli katerekoli slovenske pesmi. Le-ta je vesel ustregel njegovi želji, segel po Gre-

gorčiču in mu prevel iz njega nekatero pesem. Zavzet je poslušal mladi, nadarjeni Nемеc slovenske glasove —, a misel pesmi „Odlíkovanje“ ga je tolikanj navdušila, da je prijel za pero in jo zapisal nemški. Zanimivo, kaj ne da! Cenjene čitatelje opozarjamo, naj primerijo prevod z izvirnikom in sami sodijo, je-li pevec umel pevca, ali ne? Zdi se nam, da!

Mih. Opeka.

Književni glasnik.

Slovenske knjige.

1. „Slovensko-nemški slovar“ izdan na troške rajnega knezoškofa ljubljanskega Antona Alojzija Wolfa. Uredil M. Pleteršnik. Založilo in na svetlo dalo knezoškofijstvo. Od poslednjega našega oznanila so izšli trije sešitki: 7., 8. in 9., ki obsegajo besede od „kožuhar“ do „ob“. Zlasti zanimiv je 9. sešitek z besedami začetne črke *n*.

2. „Dvojno kazalo“ prvih deset letnikov „Duhovnega Pastirja“ 1884—1893. Sostavil Ludovik Skufca, župnik. V Ljubljani. Založila „Katol. Bukvarna“. Tisk „Katoliške Tiskarne“. 1893. 8°. Str. 151. Sad precejšnjega truda in ljubezni do našega prezaslužnega „Duhovnega Pastirja“.

3. „Zbrani dramatični in pripovedni spisi dr. Jos. Vošnjakovi.“ Celje 1894. Tiskal in založil Dragotin Hribar. 12°. Str. 103. Cena 50 kr.

4. „Zabavna knjižnica“ za slovensko mladino. Urejuje in izdaje Anton Kosi, učitelj v Središči. III. zvezek. V Ljubljani, 1894. Zalaga izdajatelj. — Tisk „Katol. Tisk.“ 8°. Str. 43. Cena 15 kr.

5. „Pomladni glasi“ posvečeni slovenski mladini. IV. Uredil Ivan Štrukelj. Založili sotrudniki. V Ljubljani, 1894. Tiskala „Katoliška Tiskarna“ v Ljubljani. 8°. Str. 143. Cena 25 kr.

6. „Kažipot po pokneženi grofovini goriško-gradiški.“ Uredil in izdal Andrej Gabršček. Cena 1 goldinar, po pošti 10 kr. več. I. Letnik. Tiskala in založila „Goriška tiskarna“ A. Gabršček v Gorici. 1894. 4°. Str. 123 (in inserati).

7. „Dejanje svetega Detinstva.“ V poduk malim in odraščencim. Zvezek XIV. V Ljubljani, 1894. Samozaložba. — Natisnila „Katoliška Tiskarna“. 24°. Str. 116.

8. „Početni nauk o petji za ljudske šole.“ Po R. Weinwurm sestavil Ant. Nedved. V Ljubljani. Tiskala in založila Ig. pl. Kleinmayer & Fed. Bamberg. 1894. 8°. Str. 31. Cena 20 kr.

9. „Vaje v petji.“ Založil Anton Nedved. Tiskala in založila Ig. pl. Kleinmayer & Fed. Bamberg. 1894. 8°. Str. 88. Cena 60 kr.

10. „Letno poročilo“ o deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli za šolsko in gospodarsko leto 1892—93. Spisalo vodstvo. Novo mesto, 1894. Založil dež. odbor Kranjski. Tiskal J. Krajec v Novem mestu. Z nemškim tekstom vred 81 str. v 8°.

11. „Vojska i Mir.“ Melodram v treh dejanjih. Spisal J. T. Turkuš. Druga izdava. Gradec. Založil pisatelj 1893. Str. 62.

12. „Salve Regina“ ali razlaganje molitve Češčena bodi Kraljica za Šmarnično opravilo. Spisal Jožef Kerčon, duhovnik ljubljanske škofije. Z dovoljenjem preč. knezoškofijstva ljubljanskega. V Ljubljani, 1894. Založila „Katol. Bukvarna“. Natisnila „Katol. Tiskarna“. 16°. Str. 318. Cena v pol usnju 90 kr., v usnju 1 gld., v zlati obrezi 1 gld. 20 kr.

13. „Jezus na križi“ moja ljubezen! Molitvenik obsegajoč mašne, spovedne, obhajilne in druge molitve; sveti križev pot, litanije in pesmi. Sestavil A. M. Osmi natis. V Ljubljani 1893. Založila „Katol. Bukvarna“. Tisek „Katoliške Tiskarne“. 32°. Str. 448. Cena 80 kr., z zlato obrezo 1 gld.

Hrvaški knjigi.

1. „Škrtač.“ Napisao H. Conscience. Preveo J. Zorić. U Zagrebu. Knjižara Dioničke Tiskare. 1893. 8°. Str. 136. Cena 60 kr.

2. Ivan Purgerjev „Prikaze“. Fantazija. Preveo Milivoj Šrepel. Zagreb. Tiskom Karla Albrehta. Knjižara Dioničke tiskare u Zagrebu. 8°. Str. 49. Cena 30 kr.

Češka knjiga.

„Sborník historického kroužku.“ Matjetník, nakladatel a vydavatel: Družstvo „Vlast“. Odpovědný redaktor František Zdrahal. Seš. 2. Rok. 1893. V Praze. Tiskem Cyrillo-Metho-dějské knihtiskárny (V. Kotrba). 1893. Osmerka. Str. 111. Cena 70 kr.